

ZAMONAVIY TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA O'ZBEK MADANIYATINING UYG'UNLIGI

Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Pedagogika va ijtimoiy-gumanitar fanlar fakulteti
Filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili ta'lim yo'nalishi, 2-bosqich talabasi

Annotatsiya:

Mazkur maqolada zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalarni joriy etishning ahamiyati va shu bilan birga o'zbek madaniyati va qadriyatlarini asrab-avaylashning dolzarbligi yoritilgan. Globalizatsiya jarayonida raqamli vositalardan samarali foydalanish ta'limni yanada sifatli qilish imkoniyatini yaratadi, shu bilan birga milliy an'alarimiz va madaniy merosimizni yosh avlodga yetkazish zarurligi ham alohida ta'kidlanadi. Raqamli texnologiyalar orqali madaniyatni targ'ib qilish va o'quv jarayonida o'zbek tilini, adabiyotini va an'alarini saqlashga qaratilgan amaliy takliflar keltirilgan.

Tayanch so'zlar: raqamli texnologiya, qadriyat, madaniyat, vosita, samaradorlik, ta'lim. Zamonaviy jamiyatda raqamli texnologiyalar har bir sohada, shu jumladan ta'lim sohasida ham keng qo'llanilmoqda. Raqamli ta'lim vositalarining samaradorligi va tez rivojlanishi global miqyosda ta'lim tizimlarining shakllanishiga va usullarining o'zgarishiga olib kelmoqda. Shu bilan birga, o'zbek madaniyati va milliy qadriyatlarni asrab-avaylash ta'limda muhim ahamiyatga ega. Har qanday texnologik o'zgarish madaniy merosimizni saqlashni yanada murakkablashtiradi, ammo zamonaviy vositalardan foydalangan holda biz o'z milliy boyliklarimizni dunyo miqyosida keng targ'ib qila olishimiz mumkin.

Raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga qo'llashning asosiy maqsadi — o'quvchilarga oson va samarali tarzda ma'lumot yetkazishdir. Hozirgi kunda onlayn ta'lim platformalari, elektron darsliklar, virtual laboratoriyalar va boshqa raqamli vositalar ta'lim sifatini oshirishga yordam bermoqda. Pandemiya davrida bu vositalar ta'lim tizimining uzilmasligini ta'minladi. Endilikda, onlayn ta'lim shakli va raqamli vositalar ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Shuningdek, raqamli vositalar o'quvchilarga individual tarzda bilim olish imkonini yaratadi. Masalan, masofaviy ta'lim platformalarida talabalar o'z vaqtlarida ta'lim olishlari, o'quv materiallarini ko'rib chiqishlari va o'qituvchilarga savollar berishlari mumkin. Shu tarzda, talabalar o'z o'qish jarayonini mustaqil ravishda boshqarish imkoniyatiga ega bo'lishadi[2; 3]. O'zbek madaniyati, til va adabiyoti — bu xalqimizning boy merosi, uning tarixiy va ruhiy qismini tashkil etadi. Madaniyat, til va adabiyot orqali biz avlodlarga tariximizni, an'alarimizni, qadriyatlarimizni etkazib boramiz. Bugungi kunda, raqamli texnologiyalar yordamida o'zbek madaniyatini targ'ib qilishning imkoniyatlari kengaymoqda. Masalan, YouTube va boshqa ijtimoiy tarmoqlar orqali o'zbek adabiyotini, san'atini va musiqa merosini

taqdim etish mumkin. Ayniqsa, yosh avlodni o'zbek tilida va adabiyotida keng bilimga ega bo'lishga undash, ularga o'z madaniyatini qadrlashni o'rgatish muhimdir. O'zbek adabiyotini o'rganish, milliy qadriyatlarni o'zlashtirish yoshlarning psixologik, axloqiy va estetik rivojlanishiga katta hissa qo'shadi [1].

Madaniyat va raqamli texnologiyalarni uyg'unlashtirish — bu bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Raqamli vositalar yordamida biz o'zbek madaniyatini, adabiyotini va tarixiy merosini global maydonda keng targ'ib qilishimiz mumkin. Masalan, o'zbek yozuvchilari asarlarini ingliz tiliga tarjima qilib, onlayn platformalarda keng tarqatish, video kontent orqali yoshlarni o'zbek xalqining boy madaniyati bilan tanishtirish mumkin [5]. O'zbek madaniyatini targ'ib qilishda ijtimoiy tarmoqlarning o'rni beqiyos. Facebook, Instagram, YouTube kabi platformalar orqali o'zbek adabiyoti, san'ati va musiqa merosi haqida darslar, videolar, maqolalar va boshqa turdagi kontentlar joylashtirilishi mumkin. Shuningdek, mobil ilovalar orqali o'zbek tilini o'rgatish, milliy qadriyatlar haqida ma'lumotlar taqdim etish imkoniyatlari mavjud.

Zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalar va o'zbek madaniyatining uyg'unligini ta'minlash uchun quyidagi amaliy takliflarni kiritish mumkin:

- Universitetlarda o'zbek madaniyati va raqamli texnologiyalarni o'rgatadigan maxsus kurslar va fanlarni joriy etish [6].
- Yoshlar uchun o'zbek madaniyatini targ'ib qiluvchi mobil ilovalar yaratish.
- O'zbek adabiyoti va san'ati bo'yicha interaktiv darslar va onlayn kechalar tashkil etish.
- O'zbek yozuvchilari asarlarini raqamli formatda taqdim etish, ingliz tiliga tarjima qilish va global platformalarda tarqatish.
- O'zbek tilida raqamli resurslar yaratish va ularni turli onlayn platformalarda tarqatish.

Raqamli texnologiyalarni madaniyatni saqlash va rivojlantirish uchun ishlatish — bu nafaqat ta'lim sohasida, balki butun jamiyatda muhim vazifadir [7]. Madaniyatni raqamli formatda saqlash orqali biz uni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirgan holda yosh avlodga etkazishimiz mumkin. Bu esa o'z navbatida, o'zbek tilining, adabiyotining va san'atining butun dunyo bo'ylab tanilishiga yordam beradi.

Xulosa. Zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalar va o'zbek madaniyatining uyg'unligi — bu muhim va dolzarb masala. Biz, yosh avlod vakillari, pedagogika sohasida ta'lim olib, o'zbek madaniyatini va qadriyatlarini asrab-avaylashni va shu bilan birga zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayonida samarali qo'llashni o'rgatishimiz kerak. Faqat shunday yo'l bilan biz raqamli va madaniy jahonni uyg'unlashtirib, kuchli, ma'naviy boy avlodni tarbiyalay olishimiz mumkin.

ADABIYOTLAR:

1. Navoiy A. "Xamsa". – T.: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san‘at nashriyoti.
2. UNESCO (2021). "Digital Learning Report: Global Trends".
3. Azizxonova M. "Ta‘lim tizimida raqamli texnologiyalar". – Pedagogika jurnali, 2023.
4. <https://mdo.uz> – O‘zbekiston raqamli ta‘lim portali.
5. Kulmamatova, F. (2025, July). RAQAMLI PSIXOLOGIK MUAMMOLAR: KIBERBULLING VA UNING SHAXS XULQIGA TA’SIRI. In The Conference Hub (pp. 79-82).
6. Kulmamatova, F. (2025, July). PSIXOLOGIK TRAVMANING DESTRUKTIV XULQ SHAKLLANISHIDAGI ROLI. In Innovate Conferences (pp. 40-44).
7. Xurramov, R. S. (2024). BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARNI FIKRLASHINI XALQ O‘YINLARI ORQALI RIVOJLANTIRISH METODIKASI (ona tili darslari misolida). Inter education & global study, (5), 162-167.